

Αναστροφή κλίματος αλλά απομένουν πολλά

> Η Κύπρος εξέπληξε θετικά με τα αποτελέσματα της, λένε ξένοι οικονομικοί αναλυτές

Της Δωρίτας Γιαννακού
dorita@phileleftheros.com

Επέρασε τις προσδοκίες των οικονομικών αναλυτών και των Ευρωπαίων η κυπριακή οικονομία ένα χρόνο μετά το κούρεμα των καταθέσεων στη Λαϊκή Τράπεζα καταγράφοντας σημάδια αναστροφής του κλίματος. Θετικά εξέπληξε τους εμπλεκόμενους η κυπριακή οικονομία, καθώς όπως ανέφεραν στον «Φ» κατέγραψε μικρότερη ύφεση από την αναμενόμενη και οι αρμόδιες Αρχές εφάρμοσαν μεταρρυθμίσεις οι οποίες θα επαναφέρουν την οικονομία σε υγιείς ρυθμούς μεγέθυνσης. Αισιόδοξοι εμφανίζονται για την κυπριακή οικονομία οι Αθανάσιος Βαμβακίδης, επικεφαλής ανάλυσης της Bank of America Merrill Lynch στο Λονδίνο, και Γκίκας Χαρδούβελης, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και σύμβουλος της Eurobank, καθώς όπως σημειώνουν κινείται στα σωστά χρονοδιαγράμματα και υλοποιεί τους βασικούς στόχους του προγράμματος.

Ωστόσο, σύμφωνα με όσα αναφέρουν οι οικονομικοί αναλυτές, οι προκλήσεις για την κυπριακή οικονομία παραμένουν και δεν πρέπει να υπάρξει εφουσαχμός από κανέναν.

Δεδομένου του μεγάλου σοκ που υπέστη η οικονομία δεν χωράει καμία αμφιβολία ότι η Κύπρος έχει κάνει βήματα πολύ καλύτερα από ό,τι όλοι ανέμεναν σημειώνει ο κ. Βαμβακίδης επεξηγώντας ότι πριν από ένα χρόνο, η Κύπρος επιλήγη από σοβαρή χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση αλλά η ανάπτυξη της δεν πλήγηκε περισσότερο από ό,τι ανέμεναν κάποιοι. Πολλά έχουν ειπωθεί για το τι οδήγησε σε αυτήν την σοβαρότατη κρίση της κυπριακής οικονομίας σημειώνει, επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι τώρα είναι η ώρα να δούμε τι πραγματικά συνέβηκε από τότε και ποιες εξακολουθούν να παραμένουν οι κύριες προκλήσεις για την οικονομία.

Οι Αρχές στόχευσαν και πέτυχαν τους βασικούς στόχους του προγράμματος στα σωστά χρονοδιαγράμματα που τους επέβαλαν οι δανειστές γεγονός το οποίο οδήγησε στην ικανοποίηση της Τρόικας προσθέτει ο επικεφαλής ανάλυσης της Αμερικανικής τράπεζας. Ο κ. Βαμβακίδης αναφέρθηκε και στην προσπάθεια της Κυβέρνησης για σταδιακή άρση των τραπεζικών περιορισμών και ελέγχων κεφαλαίων. Οι εκροές καταθέσεων συνεχίζονται, ωστόσο με τον ρυθμό τους να έχει επιβραδυνθεί σημαντικά. Όσον αφορά στην ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών ο κ. Βαμβακίδης αναφέρει πως έχει

προχωρήσει σύμφωνα με το πρόγραμμα ή και σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα καλύτερα.

Ευτυχώς δεν παρατηρήθηκε μαζική φυγή των ξένων επιχειρήσεων πράγμα που ήταν η κυριότερη ανησυχία κάποιων, σημειώνει, ενώ όσον αφορά στο ζήτημα των ιδιωτικοποιήσεων τονίζει ότι παρά τις καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν τώρα οι Αρχές θα το προχωρήσουν. Εξάλλου ο αναλυτής κάνει αναφορά και στους δείκτες της οικονομίας οι οποίοι μετά τη θετική πρώτη αξιολόγηση δείχνουν αναστροφή του κλίματος αποτυπώνοντας τη γενικότερη ισορροπηση της οικονομίας.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες μπορεί να διαδραματίσουν σίγουρα ένα σημαντικό ρόλο στην όλη προσπάθεια της Κύπρου εάν όμως

εκλείψουν οι πρακτικές του παρελθόντος και τα κακώς κείμενα, προσθέτει ο κ. Βαμβακίδης. Επιπλέον βαρύνει το γεγονός ότι ο τουρισμός και την ενέργεια γιατί όπως

είπε μπορούν και θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας. Επιπρόσθετα ο αναλυτής κάνει αναφορά στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου αλλά και τα μακροπρόθεσμα θετικά αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων που υιοθετήθηκαν. Ειδικότερα αναφέρεται στο φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον, στο ισχυρό ανθρώπινο δυναμικό και στην ευελιξία της κυπριακής οικονομίας. Εξίσου σημαντική κρίνει ο κ. Βαμβακίδης και την εφαρμογή των υπόλοιπων φορολογικών μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί στο μνημονιακό πρόγραμμα προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του χρέους και να τεθούν τα θεμέλια μιας πιο ευέλικτης δημοσιονομικής πολιτικής. Ολοκληρώνοντας το πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων η Κύπρος θα στείλει εκτός των άλλων και ένα ισχυρό μήνυμα στην αγορά ότι οι τακτικές του παρελθόντος έχουν εκλείψει οριστικά, σημειώνει.

Κλειδί η τραπεζική ένωση

Όσον αφορά την υπόλοιπη Ευρώπη ο κ. Βαμβακίδης αναφέρει πως πρέπει και οφείλει να κάνει περισσότερα από να παρέχει μια πιο υποστηρικτική νομισματική πολιτική στο αδύναμο ευρώ ενισχύοντας τόσο την Κύπρο όσο και την υπόλοιπη περιφέρεια. Μια πιο φιλόδοξη προοπτική χρειάζεται επίσης και το ζήτημα της τραπεζικής ένωσης η οποία στη σημερινή της μορφή δεν είναι πραγματική μια ένωση καθώς σε μια πραγματική τραπεζική ένωση οι καταθέσεις σε ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα στην Κύπρο θα είναι το ίδιο ασφαλισμένες όσο και οι καταθέσεις σε ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα στη Γερμανία.

Η Κύπρος γνώρισε τη σοβαρότερη κρίση σε ολόκληρη την περιφέρεια

Στην πραγματικότητα δεν θα ήταν υπερβολικό να ισχυριστούμε ότι η Κύπρος γνώρισε την πιο ισχυρή μορφή της οικονομικής κρίσης από τις χώρες της περιφέρειας, γεγονός το οποίο άρχισε να αλλάζει προς το καλύτερο. Ωστόσο, σύμφωνα με τον κ. Βαμβακίδη, «πρέπει να ξεκαθαρισθεί ότι δεν υπάρχουν περιθώρια για εφουσαχισμό καθώς η οικονομία παραμένει σε ύφεση. Η ανεργία είναι πολύ υψηλή και παρουσιάζει αυξητικές τάσεις. Παράλληλα ορισμένοι περιορισμοί κεφαλαίων εξακολουθούν να υφίστανται και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια είναι σε υψηλό επίπεδο με αποτέλεσμα οι κυπριακές τράπεζες να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για να ενισχύσουν την ρευστότητά τους. Από τη μέχρι τώρα εμπειρία της οικονομικής κρίσης φαίνεται ότι τόσο για την Κύπρο όσο και για τις υπόλοιπες χώρες της περιφέρειας σημαντικότατο ρόλο διαδραματίζουν οι στόχοι που θέτουν οι δανειστές μας στα εκάστοτε μνημόνια και κατά πόσο οι Κυβερνήσεις τα επιτυγχάνουν», αναφέρει και προσθέτει: «Αποτελούν δίχως άλλο τον καλύτερο τρόπο για να επανακερδηθεί η εμπιστοσύνη της κάθε χώρας αλλά και για να αποκαταστα-

θεί η μακροοικονομική σταθερότητα. Η ολοκλήρωση των αξιολογήσεων του μνημονιακού προγράμματος της κάθε χώρας με επιτυχία και εντός των χρονοδιαγραμμάτων αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για να ξεκινήσει να επέρχεται η ανάκαμψη.

Μια από τις προκλήσεις που υπάρχουν είναι το ξεκαθάρισμα που πρέπει να γίνει με τα τραπεζικά χαρτοφυλάκια έτσι ώστε οι τράπεζες να είναι σε θέση να ξεκινήσουν να ασχολούνται με την προσέλκυση των καινούργιων καταθέσεων. Ως αποτέλεσμα της συγκεκριμένης στρατηγικής η Κύπρος θα πρέπει να αποκτήσει ένα πιο αποτελεσματικό και ισχυρό χρηματοπιστωτικό τομέα ο οποίος να είναι σε θέση να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη.

Εν κατακλείδι η Κύπρος πρέπει και οφείλει να στήσει ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης το οποίο να της επιτρέψει να γίνει ξανά βιώσιμη», καταλήγει.

Α. Βαμβακίδης:
Μια από τις προκλήσεις είναι το ξεκαθάρισμα στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια

Να μη καθούν συγκριτικά πλεονεκτήματα της κυπριακής οικονομίας

ΣΥΜΦΩΝΑ με τον Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς Γκίκας Χαρδούβελης, «πολλά έχουν αλλάξει από τον Μάρτιο του 2013. Τότε η Ευρωζώνη πειραματίστηκε για πρώτη φορά τη διαδικασία τραπεζών με ίδια μέσα (bail in) σε μια από τις χώρες που την απαρτίζουν, την Κύπρο. Σήμερα, αυτή η τεχνική διάσωσης, που ελαφρύνει τον φορολογούμενο και επιβαρύνει τον επενδυτή και πελάτη μιας τράπεζας, προκρίνεται ως ένας από τους θεμελιώδεις λίθους της τραπεζικής ενοποίησης στην Ευρωζώνη. Τότε, με την επιβολή περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων και τη δραματική αναδιάρθρωση του κυπριακού τραπεζικού συστήματος,

πολλοί πίστεψαν ότι η ύφεση στην οικονομία θα ήταν βαθειά και μακροχρόνια. Σήμερα, ένα χρόνο αργότερα, η οικονομία της Κύπρου έχει ήδη εκπλήξει θετικά, με μικρότερη ύφεση από την αναμενόμενη, ενώ υπάρχει διάχυτη η αισιοδοξία ότι στην Κύπρο υπάρχει θέληση και αρκετή ευελιξία στον πληθυσμό ώστε να ακολουθηθούν οι πολιτικές που θα επαναφέρουν την οικονομία σε υγιείς ρυθμούς μεγέθυνσης», αναφέρει και προσθέτει: «Είναι ορθολογική αυτή η διάχυτη αισιοδοξία; Πιστεύω ναι, αλλά υπό την αυστηρή προϋπόθεση ότι θα ακολουθηθούν με συνέπεια μια σειρά στρατηγικών επιλογών:

► Πρώτο μέλημα αποτελεί η γεωστρατηγική επιλογή της Κύπρου για την παραμονή της στην Ευρωζώνη, κάτι που φαίνεται να έχει επιτευχθεί παρά τα δραματικά γεγονότα του Μαρτίου 2013.

► Το δεύτερο μέλημα είναι οι Κύπριοι να ακολουθήσουν με ταχύτητα τα συμφωνηθέντα με την Τρόικα όσον αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, π.χ. το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών, το ασφαλιστικό, την αγορά εργασίας, και

τις ιδιωτικοποιήσεις. Το πρόγραμμα σταθεροποίησης της οικονομίας βασίζεται στη γρήγορη εφαρμογή των διαρθρωτικών μέτρων. Οι καθυστερήσεις μπορεί να καταλήξουν να επιφέρουν περαιτέρω περιοριστικά δημοσιονομικά μέτρα στο μέλλον. Επιπλέον, οι μεγάλες επιλογές του Μνημονίου πρέπει να γίνουν ιδιοκτησία της κυπριακής κοινωνίας και να μην θεωρούνται ως έξωθεν επιβαλλόμενες.

► Το τρίτο είναι η ανάγκη ενός συγκεκριμένου και επεξεργασμένου μοντέλου ανάπτυξης για την Κύπρο. Όπως προκύπτει και από την αρνητική σχετική εμπειρία της Ελλάδας, το Μνημόνιο δεν είναι υποκατάστατο ενός μοντέλου ανάπτυξης. Το Μνημόνιο περιέχει τις αναγκαίες, αλλά όχι τις ικανές συνθήκες που θα φέρουν την ανάπτυξη».

Κατά τον κ. Χαρδούβελη, «ορισμένα χαρακτηριστικά του μοντέλου είναι τα ακόλουθα:

α. Η Κύπρος πρέπει να είναι αποφασιστική και, εάν χρειαστεί, ακόμη και επιθετική στη διαπραγμάτευση με την Τρόικα όσον αφορά τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, π.χ. χαμηλός φορολογικός συντελεστής των επιχειρήσεων (12,5%)

β. Η Κύπρος πρέπει να κρατήσει το ενδιαφέρον των ξένων να ανοίγουν νέες επιχειρήσεις στη χώρα με την παροχή κοινωτικών υπηρεσιών

γ. Η Κύπρος πρέπει να σταματήσει να βασίζεται στον χρηματοοικονομικό τομέα στο βαθμό που βασιζόταν παλαιότερα και να στρέψει την προσοχή της σε τομείς όπως ο τουρισμός κ.λπ.

δ. Η Κύπρος πρέπει να επαναφέρει και να ξεπεράσει τους ρυθμούς αύξησης των επενδύσεων της περασμένης δεκαετίας, αφού τα τελευταία χρόνια πύσχει στον τομέα αυτό. Η ανακάυση φυσικού αερίου πιθανόν να οδηγήσει και σε αύξηση των επενδύσεων μεσοπρόθεσμα, γεγονός

που θα ενισχύσει τον κλάδο της ενέργειας».

Τέλος, κατά τον Έλληνα καθηγητή, «η συνταγή επιτυχίας συνεπάγεται και ομοψυχία και πολιτική σταθερότητα, γεγονός που σημαίνει ότι είναι σημαντικό να χρησιμοποιηθούν κοινοτικοί πόροι για την αρωγή των ανέργων και όσων η κρίση αφήνει στο περιθώριο.

Πρέπει να σημειωθεί ακόμα ότι μπορεί η κρίση στην Κύπρο να ξεκίνησε με αφορμή τα ελληνικά ομόλογα που κρατούσαν οι κυπριακές τράπεζες και τη γενικότερη έκθεση της οικονομίας της Κύπρου στην Ελλάδα, όμως η αρνητική ελληνική εμπειρία της σκληρής και απότομης δημοσιονομικής προσαρμογής ωρίμασε την πλειάδα των δανειστών, οι οποίοι έδωσαν ένα παράθυρο διείσδυσης στους Κύπριους για να ολοκληρώσουν τις μεταρρυθμίσεις και να σταθεροποιήσουν την οικονομία, προτού προχωρήσουν σε μείωση του πρωτογενούς δημοσιονομικού ελλείμματος. Αυτή την ευκαιρία πρέπει σήμερα να αξιοποιήσουν οι Κύπριοι. Να μην επαναπαυθούν διότι ο χρόνος μετράει εναντίον τους», καταλήγει.

